

Nr 178.

Av friherre **Hermelin**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldande av ersättning till ledamöterna i ett vid lantbruksstyrelsens sida ställt lantbruksråd.

Uti en till innevarande års riksdag avläten nådig proposition, nr 327, har Kungl. Maj:t föreslagit, att till ledamöterna i ett vid lantbruksstyrelsens sida ställt lantbruksråd må från nionde huvudtitelns anslag till rese- och traktamentsersättning utgå ersättning efter samma grunder, som gälla för av Kungl. Maj:t utsedda kommittéledamöter.

Av det kungl. propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet framgår, att initiativet till vidtagande av åtgärder för upprättande av ett lantbruksråd nu närmast utgått från de för utredning av frågan om omorganisation av lantbruksstyrelsen m. m. den 3 juli 1917 av Kungl. Maj:t tillkallade sakkunniga.

De sakkunniga hava därvid, bland annat, velat fästa uppmärksamheten på, att redan så tidigt som 1891 samma tanke framkommit uti den till riksdagen avgivna statsverkspropositionen, ehuru förslaget till åtgärd i berörda syfte ej då kom att vinna riksdagens bifall, ävensom att sedermera i det år 1912 av departemental-kommitterade avgivna betänkandet framhållits önskvärdheten av, att för lantbruksadministrationen ett mera omedelbart samarbete med representanter för de näringslivets olika områden, som denna gren av administrationen i särskild grad företrädde, skulle göra sig gällande, varför departemental-kommitterade ock föreslagit upprättande av en till lantbruksförvaltningen knuten rådsinstitution, att benämnas lantbruksråd.

Frånsett nu frågan om lantbruksrådets sammansättning, som enligt nu föreliggande förslag skulle upptaga 12 ledamöter, fördelade på tre sektioner, en jordbruks-, en trädgårds- och en fiskerisektion, därvid

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 3 saml. 80 häft. (Nr 178—180.) 1

i allmänhet två ledamöter representerande lantbruksnäringsen visserligen skulle få utses av hushållningssällskapens ombudsmöte, men däremot samtliga övriga ledamöter av Kungl. Maj:t, synes syftet med en dylik till lantbruksstyrelsen knuten rådgivande institution vara, att uppnå ett livgivande och fruktbringande resultat vid det administrativa arbetet för främjande av landets jordbruk, som medelst tillkomsten av institutionen i fråga antages skulle i mycket väsentlig grad underlättas och befördras, även därigenom, att tillfälle skulle kunna medgivas till personliga överläggningar. I sitt yttrande till statsrådsprotokollet anför föredragande departementschefen därjämte, att rådets befogenhet icke bör regelbindas i allt för hög grad och att det synes departementschefen viktigast, att den nya institutionen får verkligt liv och initiativ kraft, utan att densamma dock skulle tillkomma någon beslutanderätt.

Huru viktigt det än må vara, att särskild livsmedelsproduktion inom jordbruket med vad allt därtill hör, inklusive fisket, må komma till sin fulla utveckling och att administrationen för dettas viunande må komma i full kontakt med de praktiska utövarna i yrket, vill det dock synas, som om nog så avgörande betänkligheter kunna resas mot det nu ånyo framställda förslaget om inrättande av ett lantbruksråd.

Detta framgår nu närmast av den reservation, som inom lantbruksstyrelsen avgivits av ej mindre än trenne av dess fyra byråchefer, vilka reservanter anse, att ett samarbete med lantbrukets och fiskerinäringsens utövare å ena sidan samt administrationen å den andra på långt bättre sätt bör ernås genom att vid behov tillkalla särskilt sakkunniga, och, tillägga reservanterna, skall ett samarbete vinnas, såsom förslagets motiver synes åsyfta, så bör ett sätt uttänkas, huru lantbrukets och fiskerinäringsens utövare kunna sättas i tillfälle att bland sig utse representanter, som äga deras förtroende, för att sammanråda med myndigheterna; om så ej kan ske, anse reservanterna institutionen vara förfelad. Kommer så härtill, att sakkunniga i sitt förslag i övrigt till omorganisation av lantbruksstyrelsen, varom särskild kungl. proposition, nr 317, blivit till riksdagen avlåten, hava ifrågasatt, att åvägbringa en utsträckt tjänstgöringskyldighet inom lantbruksstyrelsen för de under styrelsen lydande statskonsulenterna, varigenom, enligt sakkunnigas mening, skulle vinnas, att lantbruksstyrelsen skulle kunna tillgodogöra sig statskonsulenternas på praktisk erfarenhet grundade kännedom om de olika näringarnas utvecklingsmöjligheter, eller, såsom lantbruksstyrelsen i frågan själv säger, att styrelsen genom att

vinna den närmare kännedom om förhållandena på statskonsulenternas verksamhetsområden inom olika landsdelar, vilken av erfarenhet redan utgjorde en av de viktigaste förutsättningarna för ett planmässigt och fruktbarande arbete, skulle det alltid önskvärda sambandet mellan den centrala ämbetsförvaltningen och de praktiska näringsidkarna lättare vidmakthållas och ytterligare befastas.

Redan av allt detta torde med önskvärd tydlighet framgå, att vad man önskar vinna genom inrättande av ett lantbruksråd, det kan man i stort sett redan nu nå, utan skapande av en ny institution. Det kanske här ytterligare torde böra framhållas, att genom iukallande i varje särskilt fall av sakkunniga liksom hittills varit fallet och som reservanterna inom lantbruksstyrelsen ock förordad, administrationen torde komma att vinna bättre insikt såväl om de olika detalj-pörs-målen, som beröra de skilda grenarna av den så mångskiftande jordbruksnäringen och av fisket, som även om de förekommande lokala förhållandena, som kunna råda, vare sig i Norrland eller i övriga delar av landet, än vad som kan antagas bliva fallet genom anlitande av ett permanent lantbruksråd med för dess fåtaliga ledamöter säkerligen i många stycken väl så begränsade sakkunskap. Detta har icke heller av föredragande departementschefen kunnat helt avvisas, liksom att departementschefen anser, att inhämtandet av utlåtande från hushållningssällskapen eller deras förvaltningsutskott ingalunda skulle göras överflödigt genom inrättande av ett lantbruksråd, men om så verkligen är fallet, då torde väl de förnämsta skälen för lantbruksrådets inrättande jämväl vara förfallna.

Men även andra skäl torde kunna framdragas för att påvisa obehövligheten av det nu föreslagna lantbruksrådet.

Oemotsägligt torde nämligen, sedan frågan om ett lantbruksråds inrättande första gången eller år 1891 var före, på vars grundmotiv såväl departemental-kommitterade som 1917 års sakkunniga bygga, förhållandena inom jordbrukslivet i mycket förändrats. Om vid sagda tidpunkt hushållningssällskapen kunnat sägas hava varit så gott som de enda, som hade att omhändertaga de lokala och speciella jordbruks- och fiskeriintressena och som själva eller genom sina ombudsmöten alltid stått till lantbruksadministrationens förfogande vid sidan av den mera vetenskapliga verksamhet, som utövas av kungl. lantbruksakademien, så hava sedan dess en mängd andra institutioner förkovrats och därav flertalet nytillkommit, vilka alla allt mer och mer omhändertagit utvecklingen och vården av de olika grenarna för jordbruket och dess binärningar.

Främst torde kanske härvid nämnas centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbotiens län, så vidare, Sveriges utsädesförening, med dess i olika delar av landet liggande filialer, mosskulturföreningen, svenska betes- och vallföreningen, Sveriges pomologiska förening, stamboksföreningen för svenska ardennerhästen, hingstuppfödningensanstalten å Vången, svenska ayrshireföreningen, avelsföreningarna för låglandsras, rödbrokgig svensk boskap och rödkullor, svenska svinavelsföreningen, svenska fåravelsföreningen, svenska biodlareföreningen, svenska fiskareförbundet, svenska motokulturföreningen, svenska föreningen för kylteknik samt så slutligen lantbruksveckan och Sveriges allmänna lantbrukssällskap med dess ständigt arbetande byråer.

Det vill tyckas, som vid ett riktigt utnyttjande av alla dessa här uppräknade institutioner, lantbruksadministrationen även skulle kunna finna en form, som utan några egentliga kostnader för statsverket borde i rikt mått lämna administrationen de råd och initiativ, som kunna på ett verksamt sätt befordra det administrativa arbetet för jordbrukets och dess binäringars förkovran, liksom även, att lantbruksadministrationen jämväl borde äga tillfälle till personliga överläggningar med dessa institutioners målsmän.

Härvid får icke heller bortses ifrån, att liksom riksdagen år 1891 hyste farhågor för att tillkomsten av ett ständigt lantbruksråd kunde komma att inverka hämmande på den verksamhet, som utövades av de särskilda hushållningssällskapen, så kunna samma farhågor även nu uppställas, som även, att det verkliga liv och den stora initiativkraft, som nu förefinnas inom alla de här i övrigt uppräknade institutionerna, kunna förminskas, därest lantbruksrådet verkligen skulle få det ingripande, som sakkunniga tyckas förmoda. Erfarenheten från de krisår vi nu genomleva med dess kommissioner och dess utnyttjande av sakkunskapen talar härutinnan ett nog så varnande språk. För övrigt torde det knappast vara att antaga, såsom föredragande departementschefen tyckes förmena, att insikten om gagnet av ett dylikt lantbruksråd skulle även för jordbruksyrkets praktiska utövare hava så trängt igenom, att upprättande av ett sådant råd nu för dessa kännas som ett behov, snarare torde väl hos flertalet en motsatt uppfattning göra sig gällande. Ätminstone har icke under de senare åren någon allmän önskan uttalats från jordbrukarehåll om behovet att få till stånd ett lantbruksråd eller från jordbrukskorporationer någon mening härom inhämtats.

På grund av vad sålunda anförts, får jag därför vördsammast hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition icke måtte vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 7 maj 1918.

Richard Hermelin.
